

Jernstøberne Anders og Jens Christian Johansen, Skive Jernstøberi

Bevaringsværdige gravsten

Anders og Jens Christian Johansen var sønner af husejer (dvs. husmand) Johannes Christensen i Yttrup, Rybjerg Sogn i Salling. Anders Johansen (30. april 1852-30. januar 1891) blev udlært som møllebygger og Jens Christian Johansen (21. december 1847-13. februar 1926) som tømmer. Sammen med deres lillebror, Peder Johansen (27. marts 1856-18. februar 1895), der var udlært træskomager, startede de en træskofabrik på faderens husmandssted i Yttrup. De havde selv bygget en maskine til fremstilling af træsko, og for at forbedre den hentede de forskellige maskindele på Morsø Jernstøberi i Nykøbing. Delene passede sjældent, og det var et stort arbejde at tilpasse dem. Derfor besluttede de at bygge deres eget lille støberi, og Anders Johansen, der var et teknisk geni, tog på besøg på Morsø Jernstøberi, hvor han gik rundt og aflurede, hvordan støbearbejdet foregik. Brødrene anskaffede en smelteovn, og til at trække blæseren brugte de en vindmølle, som de selv byggede. Forholdene i Yttrup blev for trange, og i 1880 købte Anders og Jens Christian Johansen en byggegrund på Østerbro i Skive med hjælp fra træhandler Jesper Christensen, der skød penge ind i foretagendet. På grunden opførte brødrene Skive ny Jernstøberi i 1881-1882. Navnet Skive ny Jernstøberi skyldtes, at der allerede lå et Skive Jernstøberi i Skive, nemlig på Frederiksgade 10 (startet i 1857 eller 1858). Brødrene solgte deres arvepart af husmandsstedet i Yttrup til Peder Johansen, der ikke var flyttet med til Skive, og træhandler Jesper Christensen skød flere penge ind, men det fortælles, at da byggeriet var ved at være slut, var det også slut med pengene. Løsningen blev, at brødrene Johansen optog den tidligere ejer af Skive Mølle, **Chr. Nielsen**, som kompagnon. Dermed fik de både en nødvendig kapitaltilførsel og en handels- og bogholderikyndig kompagnon, som gjorde det muligt for brødrene at koncentrere sig om den tekniske side af støberidriften. I løbet af 1880'erne voksede antallet af ansatte fra 10 i 1881 til 40 i 1890, og jernstøberiet blev dermed Skives største fabrik.

Produktionen var meget alsidig. Der fremstilledes især maskiner og redskaber til landbruget, til møller og mejerier samt til tørvefabrikation, men støberiet løste også specialopgaver som støbning af en ny kirkeklokke til Lyby Kirke i 1890. Der var tale om fremstilling af støbegods og maskiner i små mængder, som der var nærmere tale om en håndværksvirksomhed end fabriksindustri. Det kom bl.a. til udtryk ved, at jernstøberiet havde flere tusinde støbeforme liggende. Man kunne bestille en jerntrappe – eller et gelænder til sit gravsted, som der kan ses flere steder på Skive Kirkegård. Den 23. januar 1891 gik trykpressen på Skive Folkeblad i stykker. Der blev sendt bud til jernstøberiet efter en reparatør, og Anders Johansen og en anden mand mødt op på Folkebladets trykkeri i Frederiksgade 11. Under reparationen fik Anders Johansen på en eller anden måde sit hoved i klemme mellem hurtigpressens maskindele, og han blev hårdt kvæstet. Efter en uges hårdt sengeleje døde Anders Johansen den 30. januar 1891.

Jens Christian Johansen og **Chr. Nielsen** førte Skive Jernstøberi videre indtil 1897, hvor det blev omdannet til et aktieselskab under navnet A/S Skive ny Jernstøberi og Maskinfabrik. Aktiekapitalen blev på 100.000 kr. – heraf havde **Chr. Nielsen** de 35.000 kr., Jens Chr. Johansen 15.000 kr., mens de øvrige 50.000 kr. blev fordelt mellem 10 aktionærer. Senere samme år udtrådte Jens Christian Johansen af ledelsen på Skive Jernstøberi. I hans sted ansattes C.C. Hansen som teknisk direktør, og han ledede i samarbejde med **Chr. Nielsen** (død 1909) jernstøberiet indtil 1910. Jens Chr. Johansen flyttede til Langå, hvor han startede et jernstøberi, Langå Jernstøberi. Han beholdt sin aktiepost i Skive Jernstøberi og en plads i jernstøberiets bestyrelse. Henad vejen opkøbte Jens Christian

Johansen aktiemajoriteten i jernstøberiet, og i 1912 ansatte han sin brodersøn, Johannes Johansen, som direktør for jernstøberiet.

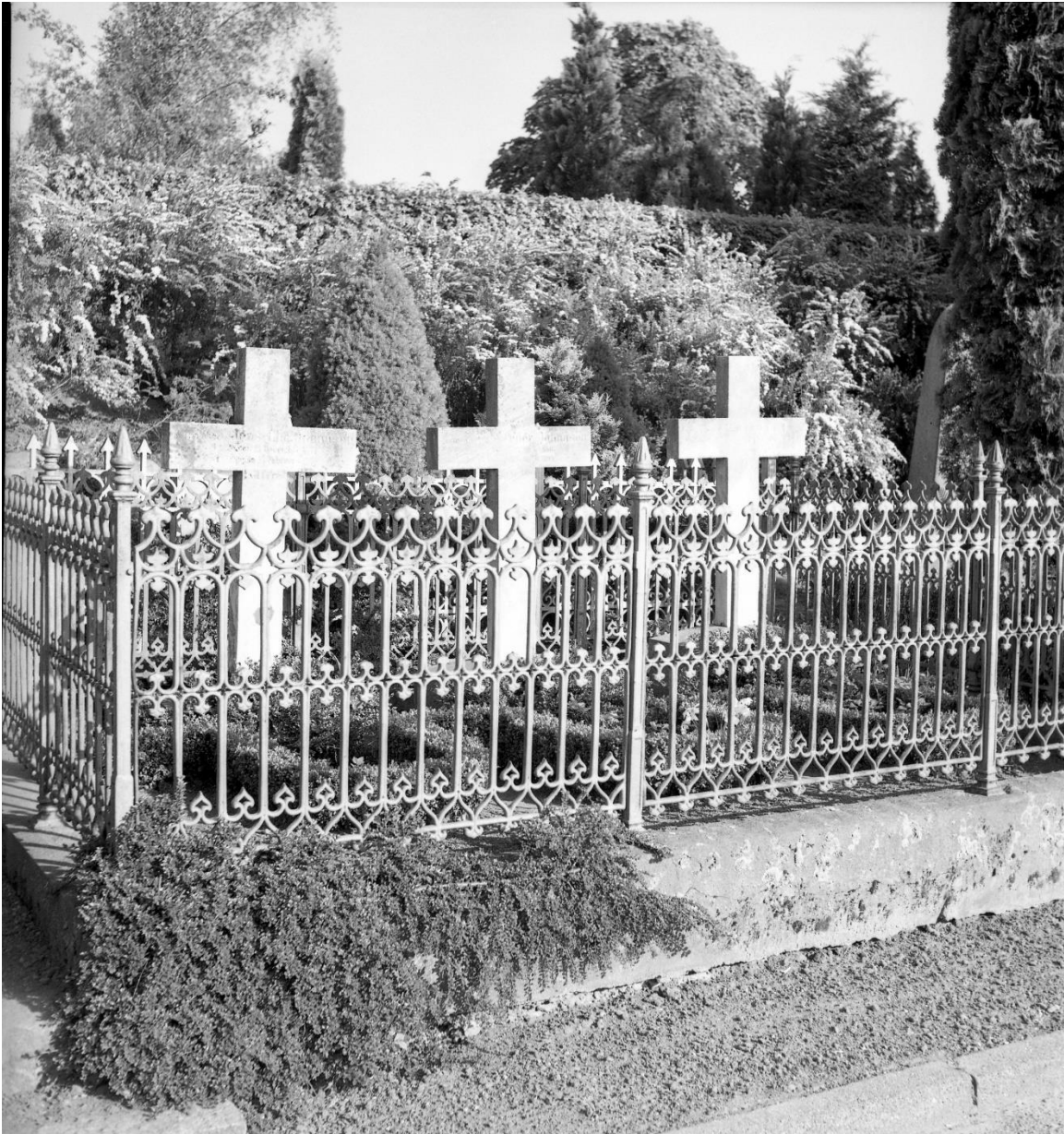
I 1919 ophørte familien Johansens forbindelse med Skive Jernstøberi. Elinstallatør **Siliam Bjerre** og hans svoger, Søren Mehlsen, havde opbygget en meget stor forretning, der arbejdede med elektrificeringen af Danmark bl.a. gennem anlæg af elektricitetsværker og ledningsnet. De gav i sommeren et bud på 200.000 kr. for jernstøberiet, og dette tilbud valgte aktieselskabet på en generalforsamling den 11. september 1919 at tage imod.

Læs mere:

Olav Jensen: Sagaen om Skive Jernstøberi. I: Skivebogen 1993, s. 78-108



Jernstøber Jens Chr. Johansen ca. 1890.



Anders, Peder og Jens Chr. Johansens – nu nedlagte - gravsted på Skive Kirkegård. Det vides ikke, om gravgitteret er lavet på Skive Jernstøberi eller Langå Jernstøberi, som Jens Chr. Johansen drev fra 1898 til 1916, hvorefter det blev omdannet til aktieselskab.

